

Verslag conferentie Ouderen in de Wijk – 26 april 2018

- Ronde 1, Workshop 3: Ouderen en cultuurverschillen

Voor gehele presentatie: zie PowerPoint

Introductie

Introductie van Jannie Limburg van Peervis. Heeft zelf werkervaring bij de politie, vanuit bureau politie & allochtonen, dus een expertise in culturele diversiteit. Vanaf 2003 werd dit geoutsourced en nu wordt Jannie ingehuurd door de politie om bijvoorbeeld les te geven op de politieacademie over gesprekstechnieken bij migranten.

Baby's over de hele wereld

Wat brengen baby's? Blijdschap, geluk, ontroering, het wonder. Een kind brengt zorg en verantwoordelijkheid, maar zekerheid voor later in grote delen van de wereld (toekomstvoorziening). Bij migratie van familiecultuur naar gezinscultuur, daar gaat het wringen. Vanaf dat een kind geboren wordt maak je het in feite klaar voor de maatschappij waarin het opgroeit en het schoolsysteem waarin het terecht zal komen

- o Er worden voorbeelden van cultuurverschillen over opvoeding en baby's gegeven en er wordt een fragment uit de documentaire Babies en Motherese getoond.

In culturen zie je verschillen in voordoen en uitlokken of kind nadoen. Traditionele culturen: kinderen meer nadoen. Verschil zie je ook in de mate waarin ouders contact hebben. Je hebt ouders die hun kind te slapen leggen 's avonds met knuffel (distal). In landen waar baby bijna voortdurend in contact zijn met baby/moeder is geen knuffel nodig (proximal). In distal culturen is meer aandacht voor taal en oogcontact met de baby en in proximal culturen meer lichamelijk contact. Het Nederlands systeem deelt de ontwikkeling op in fases, wanneer een kind iets moet kunnen in maanden. Er wordt wetenschappelijk naar kinderen gekeken, zo is ook het schoolsysteem ingericht.

Piramide

- Ik: uniek: aangeboren en aangeleerd.
- Cultuur: aangeleerd: geef je iemand een hand, ...
- Biologie: aangeboren, natuur.

Wij zoomen in op tweede laag. Gezin, zelfde ouders en opvoeding, maar toch zijn broers en zussen allemaal verschillend. Etniciteit is niet hetzelfde als cultuur.

Leervraag inventariseren

- Hoe kunnen we dat in de praktijk brengen, als het nog in de fase van planvorming is en op papier?
- Waarom verdwijnen goede herinneringen? Heel gewoon, niet speciaal. Ook die avondjes met kinderen, herinneringen ophalen. Maar ook: natuur van de mens zorgt ervoor dat je slechte dingen blijft herinneren, dan gebeurt het niet nog een keer.
- Tegenwoordig gaat alles zo snel, er is geen tijd meer. Een stukje belevenis is heel belangrijk, om er meer van te leren en van te horen. Momenten met elkaar delen.

Aanvulling: de tijd ervoor nemen. Ongeacht cultuurverschillen, op bepaalde vlakken en gebieden denken ouderen hetzelfde, ze zijn eigenwijs, ze willen wel leren, maar ze denken dat ze het al kunnen.

- OidW: in één wijk merk je dat je moeilijk binnenkomt in gemeenschappen, Chinese en Turkse culturen.

Antwoord van deelnemer: ik probeer diversiteit in mijn groepen te krijgen.

Aanvulling over migrantenwijk: het is moeilijk migranten naar bibliotheek te betrekken. Zij zijn niet opgegroeid met boeken, maar bibliotheek is meer dan boeken. Inclusief denken: verschillende kanalen gebruiken om reclame te maken, warm contact, vertrouwen helpt daarbij over de drempel heen.

Aanvulling van andere deelnemer: Herkenbaar vraagstuk. Meer inclusief, meer diversiteit, is ook een wens in ministerie. We denken heel erg vanuit Europees/Westers kader. Hoe zorg je dat iets wat je doet niet vanuit jouw referentiekader is maar vanuit kader van degene die je wilt bereiken? Hoe luister je, en moet je je altijd wel aanpassen?

Aanvulling: discussie op werk: faciliteren of conflicteren? Nu zit er een man bij, dan kom ik niet. Of: we lossen het op met twee groepjes of je zegt: wij verzorgen het zo vanuit onze organisatie en jij kunt kiezen of je komt of niet. Eerst aansluiten en dan de volgende stap zetten. Met vertrouwen krijg je iedereen mee. Ga je dan het programma aanpassen?

Aanvulling: ik laat niet toe dat iemand zich gedwongen voelt. Ik vraag: waarom wil je niet samen met die man? Ik laat iemand altijd in zijn waarde. De reden erachter vragen. Cultuur, geloof, of iets anders? Niet per definitie aannemen dat mensen altijd samen moeten.

Aanvulling: het is niet nodig en onmogelijk dat alle cultuurverschillen opgeheven worden. Gebruik maken van die momenten om cultuurverschillen van dichtbij te bestuderen.

Gezinscultuur en familiecultuur

Gezinscultuur en familiecultuur staan tegenover elkaar op een lijn, zijn niet twee polen. Stad is vaak gezinscultuur en dorp familiecultuur.

Gezinscultuur: wordt gekenmerkt door een vrouw en man die verliefd zijn geworden en een band zijn aangegaan. Man en vrouw zijn ongeveer gelijk aan elkaar. Ouders hebben: horizontale relatie, alles wordt overlegd. Opvoeden heeft als doel zelfstandigheid, autonomie. Huisvesting, werk, partner, ... regel je allemaal zelfstandig, niet je familie. Ouderen gaan regelmatig naar een verzorgingshuis.

Familiecultuur: Man en vrouw kiezen elkaar niet altijd helemaal uit. Vrouwen praten met vrouwen, mannen praten met mannen. Mannen zijn vaak verantwoordelijk voor het inkomen en zaken buitenshuis en vrouwen voor de kinderen en het huishouden. Ouders hebben een hiërarchische relatie met kinderen: ouders staan boven de kinderen. Doel van de opvoeding: het een sociaal mens en goed lid van de familie worden. Deze kinderen zijn zich altijd bewust van hun positie ten opzichte van anderen. Je bent in dit systeem nooit alleen, je hebt altijd dak boven je hoofd. Geen bejaardentehuis > wordt door familie opgelost. Mooi en warm systeem maar legt ook veel regels op.

Migranten migreren vaak van de familiecultuur naar de gezinscultuur, kan heel ingewikkeld zijn. Voornamelijk vrouwen kunnen het gevoel hebben dat wat zij doen nooit goed genoeg is. In de familiecultuur leren mensen rekening houden met anderen, in de gezinscultuur krijgen mensen een 'dikke ik'. Wat is er nodig in de samenleving? Het liefste de mooie dingen uit beide systemen mengen.

Gesprek over aanpassing aan dominante cultuur. In deze samenleving en dit schoolsysteem gaan we uit van Nederlandse normen en waarden en kunnen we denigrerend zijn tegen de 'kleine ik', vanuit de familiecultuur. Van zo iemand wordt ineens verwacht een 'dikke ik' te zijn. Nederlandse institutionele systeem gaat uit van gezinssysteem, niet iedereen profileert zich daarmee, en wordt daarom niet aangenomen. Aanpassing moet beide kanten op. Mensen uit familiecultuur zijn al zo ver richting gezinscultuur gegaan vanaf dat ze in Nederland zijn komen wonen. Vraag nooit iemand zijn 'kleine ik' los te laten. Je hoeft je cultuur niet los te laten, maar je moet je wel proberen aan te passen aan het land waarin je woont. De vraag is: hoe kan je functioneren in een cultuur?

Voorbeeld van deelnemer (boeken aan huis brengen).

Eén van de vele verliezen voor migranten is: als je ouder wordt gaat je terug naar je jeugdherinneringen. Bij migranten gaat dit terug naar het eigen land. Dit is universeel, maar bij migranten extra moeilijk, omdat ze hun tweede taal kwijtraken. Moedertaal is belangrijk om je kinderen te leren een taal te leren. Zodat zij kunnen spreken met hun kinderen, ook als zij ouder worden en hun tweede taal gaan verliezen.

Bibliotheek: migranten hebben geen cultuur van lezen. Er is wel behoefte aan bij elkaar komen en herinneringen delen. Thema's zoals: pijn die er is om oud te worden in een land hier ver van huis. Heimwee verhalen, memory spel met herinneringen van vroeger. Kinderen bij betrekken, meerdere

generaties bij elkaar. Radio maken bereikt ook een brede doelgroep. Aansluiten bij doelgroep doe je vanuit vertrouwen en dat kost tijd. Beeld van ouderen in verschillende culturen is ook erg verschillende. In de ene cultuur word je gezien als wijs, in de andere cultuur word je gezien alsof je er niet meer bij hoort, betuttelend.